

Fietsen tegen de grens

JAN FOSSEN

Fietsen tegen de grens

IN 30 ETAPPES LANGS DE
BINNENRAND VAN NEDERLAND

Noordboek

© 2022 Jan Fossen | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp Mijke Wondergem
Boekverzorging Elgraphic
Kaarten Eimert Fossen

ISBN 978 90 5615 946 7

NUR 461 | 734

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Noordboek, Postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

Inhoud

Inleiding	9
-----------	---

Oost

ETAPPE 1	van Arnhem naar Winterswijk	21
ETAPPE 2	van Winterswijk naar Enschede	24
ETAPPE 3	van Enschede naar Emmer-Compasuum	27
ETAPPE 4	van Emmer-Compasuum naar Roodeschool	30

Noord

ETAPPE 5	van Roodeschool naar Oudebildtzijl	37
ETAPPE 6	van Oudebildtzijl naar Urk	41
ETAPPE 7	van Urk aar Amsterdam	45
ETAPPE 8	van Amsterdam aar Enkhuizen	48
ETAPPE 9	van Enkhuizen aar Schagen	51
ETAPPE 10	van Schagen aar Den Haag	54

West

ETAPPE 11	van Den Haag naar Spijkenisse (via de Maasvlakte)	61
ETAPPE 12	Voorne Putten	64

ETAPPE 13	Hoeksche Waard	68
ETAPPE 14	Goeree-Overflakkee	71
ETAPPE 15	Goeree en Schouwen-Duiveland	75
ETAPPE 16	Schouwen-Duiveland	78
ETAPPE 17	Zuid-Beveland en Walcheren (1)	81
ETAPPE 18	Zuid-Beveland en Walcheren (2)	84
ETAPPE 19	Tholen en Sint Philipsland	87
ETAPPE 20	Noord-Beveland	90

Zuid

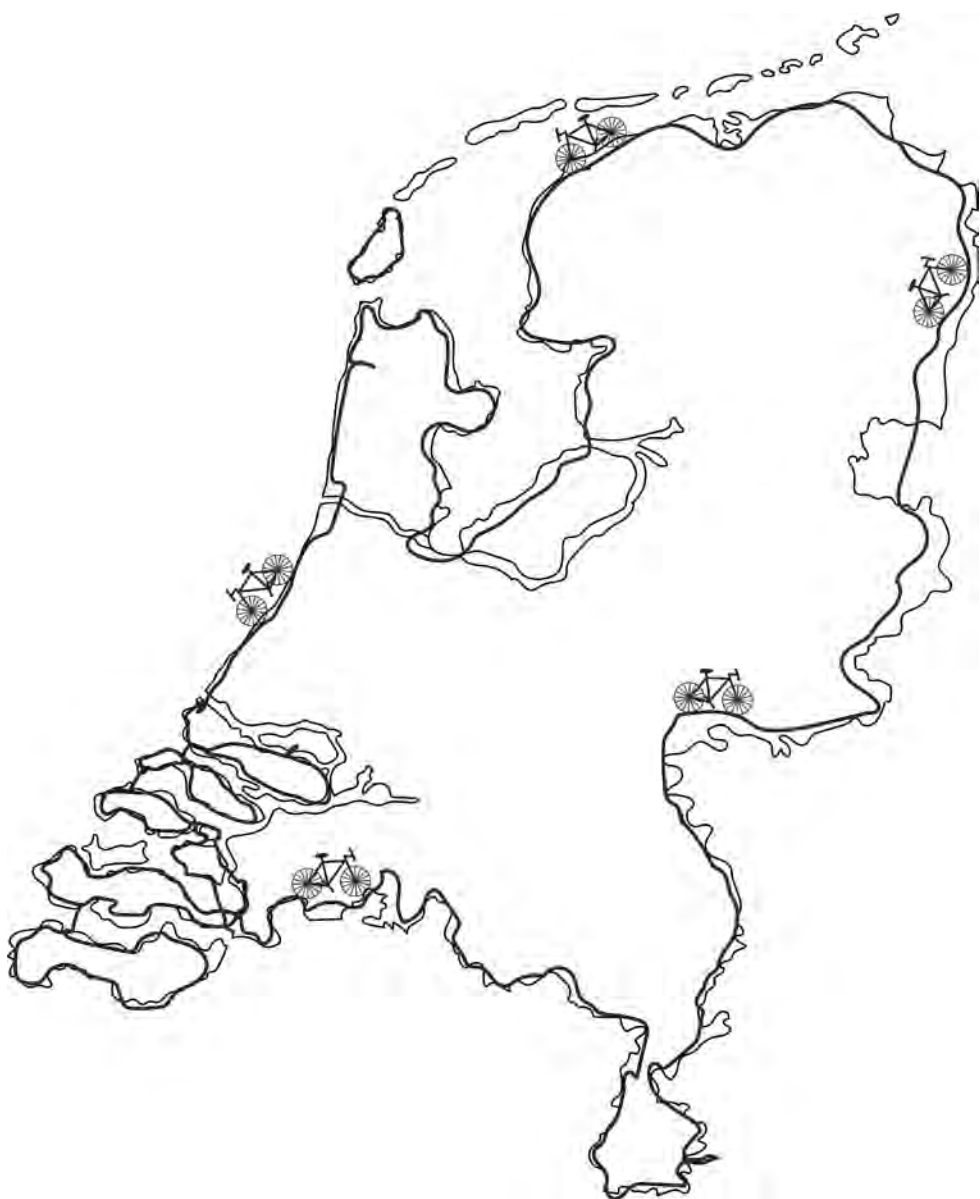
ETAPPE 21	West-Zeeuws-Vlaanderen	97
ETAPPE 22	Oost-Zeeuws-Vlaanderen	100
ETAPPE 23	Het Westen van Brabant	103
ETAPPE 24	Onder Breda en Tilburg	107
ETAPPE 25	van Hilvarenbeek tot Weert	110
ETAPPE 26	van Weert naar Maastricht	113
ETAPPE 27	van Maastricht naar Vaals	117

Oost

ETAPPE 28	van Vaals naar Vlodrop	125
ETAPPE 29	van Vlodrop naar Vrij	129
ETAPPE 30	van Vrij naar Arnhem	132
ETAPPE 31	Texel als toegift	135

(Inspiratie)Bronnen	139
Dankwoord	141

Inleiding

Met mijn linkervoet op de trapper geef ik de fiets een zetje, slinger mijn rechterbeen over het zadel, trap enkele keren en kijk nog even achterom om het vertrekpunt goed te markeren. Ik drapeer mijn achterwerk over het zadel. Zo, ik zit. Vervolgens kijk ik naar de weg voor me, de bomen ernaast en houd ik het doel voor ogen. De spieren zijn stram, maar weten dat ze aan het werk moeten en geven zich na enige tijd gewonnen. Ook de geest geeft zich al gauw over en begint onbekommerd gedachten te produceren, die door de wind worden meegenomen. ‘Vrijheid is niet de moeite waard als het niet de vrijheid geeft om te dwalen’ aldus Gandhi. Het laten dwalen van gedachten is een heilzame manier om alles weer op een rij te krijgen. Om de boekenplank te ordenen, nieuwe ingevingen te krijgen en opnieuw plannen te maken. Uiteindelijk dient dwalen dus *wel* een doel.

Dwalen

Op de lagere school struinde ik met vrienden door de velden en het bos. Er was geen doel, alleen een vage route of richting, die telkens weer aan de omstandigheden werd aangepast. Soms lopend, soms op de fiets, maar altijd vol verwachting wat we zouden tegenkomen en wie we zouden ontmoeten. We dwaalden niet alleen door de natuur, ook door dorpen en steden en over autokerkhoven, op zoek naar mooie emblemen. Of we stookten een vuurtje in een huis in aanbouw, gewoon omdat het kon.

Een fietstocht is ook een beetje dwalen. En dwalen is een beetje avontuur en soms een beetje spannend. Dat betekent dat je bij een fietstocht de spanning erin moet houden, ook figuurlijk. In mijn geval betekent dat niet te veel vooraf vastleggen. Want hoe fijn het soms ook kan zijn om te weten waar je 's avonds slaapt, het verlaagt de spanning. Ik heb eens iemand gesproken die bij de fietsroute naar Santiago de Compostella alle hotels en pensions van tevoren had vastgelegd. Dat leek hem een goed idee, omdat hij zich zo helemaal op het fietsen kon concentreren. Dat bleek ook het geval, maar op een heel andere manier dan hij zich vooraf had voorgesteld. De spanning of hij het wel zou halen, iedere dag weer, gecombineerd met een gevoel van spijt, omdat hij op mooie plekken niet even kon blijven hangen, resulteerde erin dat hij zich alleen maar op het fietsen heeft moeten concentreren. En als je dan *toch* de drang voelt om routes en slaapplekken vast te leggen, dan liefst zo laat mogelijk. Ook het toeval mag een kans krijgen om je te verrassen. Bovendien is het toch erg makkelijk geworden om overdag een slaapplek te regelen voor de avond. En als je een tent bij je hebt, is het helemaal een fluitje van een cent.

Op een fietstocht door Frankrijk had ik eens honderd kilometer op de teller staan, ik was moe, het hotelletje dat ik gevonden had bleek gesloten en het volgende stadje was nog dertig kilometer. Ik had geen tent bij me en over een uur zou het donker worden. Toen zat er niks anders op dan heldhaftig weer op de fiets te stappen om nog een extra inspanning te leveren. Dat zijn niet de leukste momenten, maar al fietsend geven ze wel een enorm gevoel van vrijheid *en* van spanning. Bovendien 'leer je meer van een moeizame beklimming dan van een makkelijke afdaling', aldus Ilja Leonard Pfeijffer in zijn boek *De filosofie van de heuvel*. Toen ik na twintig kilometer stevig doorfietsen een bordje aan de weg zag staan met daarop *chambres d'hôtes*, stopte ik abrupt. Ik kreeg een mooie kamer, een fantastisch avondmaal en veel vertrouwen, want ik mocht die avond op het huis passen.

Natuurlijk heb ik makkelijk praten en blijft het avontuur heel betrekkelijk. Zo zorg ik wel altijd voor een gevulde portemonnee. Dus als mij iets overkomt, kan ik altijd een taxi bellen, een hotel binnenlopen of een frikandel bestellen. De echte avonturiers overnachten in het bos, bouwen hun tent van takken en overleven door op konijnen te jagen. Miriam Lancewood is zo'n avonturier en beschrijft in *Mijn leven in de wildernis* prachtig hoe ze in de wouden van Nieuw-Zeeland overleeft door te lopen, te jagen en van alle luxe af te zien.

Dwalen is loslaten, de vaste lasten even laten voor wat ze zijn. Tijdens het fietsen tellen alleen de losse lasten. Dwalen staat voor vrijheid. Leven en denken zonder hier verwachtingen bij te hebben. Gewoon eens zien waar de fiets je brengt. Dwalen weet je altijd weer te verrassen. Er schuilt een groot genot in even uit de waan van de dag stappen en nergens afhankelijk van zijn. Je fietst, je hebt water, wat eten en een tandenborstel. En als het tijd is, zoek je een plek om te slapen.

Fundament

Voor een fietstocht heb je een goede basis nodig, op alle fronten. Voor mij betekent dat een verkwikkende nachtrust, een goed ontbijt met voldoende koffie en vezelrijk brood, maar ook een zadel dat voldoende steun geeft. Op dat zadel een fietsbroek die klappen kan opvangen en een goed afgestelde en opgepompte fiets. Als dat allemaal geregeld is, staat mij niets meer in de weg om aan een flinke fietstocht te beginnen. Een globale richting is voldoende om een mooie tocht op te baseren. Zodra er apparaten om de hoek komen kijken die voorschrijven waar je moet afslaan, mag je opstandig worden. Daarom geeft dit boek geen nauwkeurige beschrijvingen van de route, maar zijn het losjes aangegeven en mogelijke richtingen. Iedere fietser bepaalt zijn eigen fietsroute tegen de grens, zoals ook in de duizenden jaren oude Indiase *Bhagavad Gîtâ*

geschreven staat: 'Het is beter je eigen taak te verrichten, hoe gebrekkig ook, dan die van een ander, hoe bekwaam ook.'

Ongemakken onderweg

Eenmaal onderweg is het de kunst verleidingen te weerstaan. Niks is makkelijker dan om bij elke bakker iets lekkers te halen, bij elk monument stil te staan of ieder terras met een bezoek te vereren. Dat werkt niet. Sterker nog, het is van belang er stoïcijns aan voorbij te fietsen want er is een hoger doel. Een doel dat je je hebt vorgenommen en nog niet is bereikt. Maar ook als het doel wel binnen handbereik ligt, is stoppen en afstappen niet altijd de beste optie. 'Gelukkig is de mens die in de beproeving staande blijft', zegt Jacobus in een brief in de Bijbel. Toevallig wordt Jacobus ook vaak afgebeeld als pelgrim en is hij te herkennen aan zijn staf met Sint-Jacobsschelp. Hij kan het dus weten. Het doel 'na dertig kilometer een stop', of 'om twaalf uur een pauze', helpt mij om de gang erin te houden en is ook een goede legitimatie om vrolijk een mooie kerk voorbij te fietsen. Deze doelen mogen echter ook weer niet in beton zijn gegoten, dat blijft een wankel evenwicht, ook op de fiets.

Het is van belang dat er voldoende eten en drinken aan boord is, want anders kan dat problemen opleveren. Bidons moeten gevuld zijn en een reep chocola of een banaan altijd binnen handbereik. Al fietsend duurt het bij mij nooit langer dan twee uur voor ik weer iets eet. Dat betekent dat voorraden op tijd moeten worden aangevuld en daarvoor is een goede logistieke planning noodzakelijk. Toch kan het voorkomen dat het water op is, dat er niks eetbaars meer in de fietstas zit en dat de volgende stad of winkel nog even op zich laat wachten. Dat is een typisch geval van pech, waar ook weer vele oplossingen voor zijn, zoals ergens aanbellen en vragen om water. Mensen blijken dan altijd weer vriendelijker te zijn dan je zou vermoeden, aan de randen van Nederland.

Ook regen kan roet in het eten gooien. Bij kleine buien kun je

wel ergens schuilen. Maar bij serieuze nattigheid heb je extra bescherming nodig, zoals een regenjack en -broek, regenwerende overschoenen, enzovoorts. Ik heb altijd *rainlegs* bij me, die de bovenbenen tot over de knieën drooghouden. Niks is vervelender dan natte en koude bovenbenen, en die *rainlegs* nemen maar weinig ruimte in. Merkwaardig dat dit woord alleen in het Engels bestaat... of zou *regenbenen* ook bestaan?

Modderige wegen of, nog erger, modderige zandwegen zijn fnuikend. Soms zijn ze te vermijden, maar meestal moet je er doorheen, word je vies, zak je weg en krijgt ook je fiets er flink van langs. Mijn fiets kan gelukkig veel ellende verdragen en na een goede wasbeurt ziet hij er weer uit als nieuw.

Vastzittende spieren is een ander verhaal. Spieren moeten soms worden opgevoed door ze gewoon aan het werk te zetten. Dan sputteren ze nog even tegen, maar na het inzetten van de wilskrachtspier zijn ze al gauw bereid om toch te doen waar ze voor zijn gemaakt. Na enkele dagen blijkt vaak dat ze eraan gewend raken en dan draaien ze soepel mee in de cadans van de pedalen. Toch kan het heerlijk zijn om de spieren zo nu en dan te verwennen met een warme douche of een stevige massage. Ook een rustdag of een dagje met wat minder kilometers doet soms wonderen.

Andere weggebruikers vormen een groter gevaar, dus niks is belangrijker dan ze goed in de gaten te houden. Ik heb het vooral over het gemotoriseerde verkeer, want van andere fietsers heb je meestal niet zo veel te duchten. Die zijn net zo kwetsbaar en letten zelf wel op. Maar dat geldt niet altijd voor auto's en vrachtwagens, die soms rakelings langs je rijden of je met een gigantische snelheid tegemoetkomen. Het liefst zou ik ze dan een middelvinger laten zien, maar dat is uitlokking en lijkt niet de beste optie. Het opvoeden van medeweggebruikers heb ik jaren geleden opgegeven, dus dan blijft er niks anders over dan er zelf het beste van te maken. Rechts rijden, vrolijk groeten, lachen, genieten van het uitzicht en desnoods een muziekje erbij opzetten. Er zijn mensen die zweren

bij een spiegel op de fiets, zodat gevaren van achteren kunnen worden getackeld. Hoewel ik het geen slecht idee vind, heb ik nog niet de moeite genomen zo'n spiegel aan mijn stuur te bevestigen. Het is misschien handig in landen waar amper fietspaden zijn, maar in Nederland is het minder zinvol.

Bij pech onderweg is het handig om zelf wat reparaties te kunnen uitvoeren. Niks is vervelender dan een lekke band krijgen en dan op zoek te moeten naar een fietsenmaker. Daarom pleit ik voor het meenemen van een nieuwe binnenband, een setje plakspullen, een pomp, kettingolie, een doekje en enkele sleutels, zodat je bijvoorbeeld het zadel kunt verstellen. Je zou kunnen zeggen dat je dit allemaal thuis moet laten om het avontuur extra te promoten, maar dan weet ik nog wel een paar betere mogelijkheden. Remblokjes meenemen is een twijfelgeval. In de bergen kan het handig zijn een extra setje bij je te hebben, en de kunst is om preventief de blokjes te (laten) vervangen zodat je nooit bij een afdaling erachter komt dat je te laat bent. In Nederland is dat minder van belang en is er altijd wel ergens een fietsenmaker in de buurt die dit voor je kan fixen.

Overnachten

Onderweg slapen kan op verschillende manieren, afhankelijk van je wensen en je portemonnee. Hotel, bed and breakfast, camping, het is allemaal beschikbaar. Speciaal voor fietsers is er de mogelijkheid om lid te worden van *Vrienden op de fiets*, een stichting die adressen uitgeeft van mensen die graag fietsers ontvangen, veelal omdat ze zelf ook fietsliefhebbers zijn. Soms slaap je op een kamer die ze over hebben en maak je gebruik van hun badkamer, soms hebben ze ook een apart huisje in de tuin waar je in alle vrijheid kunt nagenieten van de tocht. Voor de schappelijke prijs van nog geen € 25,- per persoon kun je daar overnachten en krijg je ook nog een ontbijt geserveerd. Ik wissel deze vrienden graag af met cam-

pings, hoewel een camping wel meer voorbereiding vereist. Naast de gewone bagage heb je dan ook nog een tent, een slaapzak en matje bij je en kan je niet net doen of je even een fietstochtje maakt. Nee, je bent meteen 'op vakantie' met die bobbel achterop. Maar het geeft wel een enorm gevoel van vrijheid omdat je niet hoeft te reserveren en op het einde van de dag een leuk plekje kunt uitzoeken. Er zijn mensen die liever vrij kamperen, maar helaas is dat in Nederland niet legaal. Wel bestaan er enkele zogenoemde 'paalkampeerplaatsen' waar je legaal mag wildkamperen. Rondom een paal mag je dan gratis je tent opzetten, als je maar geen rommel achterlaat. Ik heb daar zelf geen ervaring mee, maar juich deze vorm van wildkamperen van harte toe. Wel heb ik eens op een camping geslapen waarbij ik mijn fietstassen naast mij buiten de tent had neergelegd. 's Nachts werd ik geregeld wakker door geritsel en gerommel, maar had niet het lef om de rits open te doen om te kijken wat er aan de hand was. Dus sliep ik weer in en werd ik weer wakker en zo ging de nacht tergend langzaam voorbij. Toen het licht was bleek dat ongedierte mijn tas was binnengedrongen en zich aan mijn proviand tegoed had gedaan: de ratten. Halve repen, een aangevreten worst, kapotgemaakte broodzakken: ze hadden er duidelijk van genoten. Voor mij was het een goede les: bewaar geen proviand buiten de tent! Toch zou ik de fietstas wel op de fiets durven laten. Ik heb niet de indruk dat ratten kans zien om erop te klauteren. En dan moeten ze er ook nog in zien te komen ... Als dat lukt hebben ze de beloning ook echt verdiend.

Hard werken

Bij een fietstocht moet je al deze uitdagingen het hoofd bieden. Op tijd en voldoende eten, goede kleding, een mooie route, anticiperen op gevaar en een helder doel voor ogen hebben. Dat is wat anders dan even een stukje fietsen, een kopje koffie drinken en weer terugfietsen. Pas in de avond heb je tijd om het thuisfront of je